

קטעי עתונות

22 אפר' 1988 הארץ

מרכז הזירה מתרוקן

ישראל היא מדינה מודרנית, שנושאי המחלוקת המפלגתית לקוחים בה מאוצר המושגים של העולם השלישי



זבולון המרי, הנדחה שופט במפלגת לכת

מאת א. שוייצר

היבטים אחרים למה שהתרחש בראשית השבוע במפגל, כעקבות זכיתו של הפרופסור אבנר שאקי במקום הראשון ברשימת המפלגה לבחירות לכנסת ה-12. אך אף לא אחד מהיבטים אלה איננו מצדיק את הכינויים "תרהמה וזעזוע", שאותם ביקשו משקיפים, קורבים ורחוקים, להרכיב לאירוע עצמה הפרופסור הזוכה ניצב כקו ההתפתחות העוברת על מפלגה זו, ואשר תוך 20 שנים העבירה אותה מקצה אחד של הקשת המפלגתית אל הקצה השני. מי שגורס שהשמה האמיתית היא השמחה לאיד, יאמר - ובצדק יאמר - בהתכוונו לזבולון המרי - על פי הכתוב בפרקי אבות: "על דאספת, אספור", הלא לא זו כלבר שהינו אחד מן הצבועים והאונטניים של הפוליטיקה הישראלית, אלא גם היה המוביל בהתפתחות שהעלתה אותו למעמד הנציג המוכח של מפלגתו. אלא שהתפתחות זו כרתה את הבור, שלתוכו נפל השכם ביום ב' בבוקר. המרי, יחד עם כן-ביתו יהודה בן מאיר, זכה כמה שהגיע לו.

לא באשמת עדות המחורח

אך, כאמור, לתרהמה ולזעזוע אין מקום. עסקניה של המפגל צמחו כעשורים האחרונים, ברובם הגדול, בישיבות מסוימות שהפכו, בהשפעת ראשיתן, לקנים של לאומנות כלתי מתשרתת והדורה ברוח "משיח עכשיר". ההצבעה במרכז, שהעלתה את שאקי והורידה את המרי, הודרכה על ידי אותם תלמידי ישיבה כיוון שהמנצח הינו איש הכשרה הליניארי רית, והואיל ומדובר בהצבעות עסקנים הכמה לאמירות ברורות, הרי שהתוצאה היתה צפויה מראש. ההקצנה היא הכלל בכתות: האיל ובהתנתח המרי הצטמצמה המפגל והפכה לכת, היא בחרה נציגות והתנהגה העשויות כצלמה.

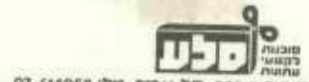
יש המייחסים התפתחות זו למשך קלן הגדל בהתמרה של עדות המורה באקטיווה של המפגל. דעה זו היא אחד מן ההבלים הנפוצים בקרב מפרשי הפוליטיקה הישראלי. הישיבות, דוגמת "מרכז הרי", שמן קרנה רוח הלאומנות המשרי חית, היו אשכנזיות: מורה המורים ומקור הסמכות - הרב יהודה קוק - היה אשכנזי, ועל כל רב יצחק לוי (המכונה כמוכ"ל המפגל) יש דרוקמנים ואלרמנים וכו' לעשרות. גוש אמנים, שבו התגלמה השראתו הרעיונית של הרב קוק, הוא ארגון אשכנזי מוקק, פרוש שאקי ושתי אינם אלא תלמידים תהונים על פי תורת מורייה למי מן השמאל ומן המתנה החולני יש טענות אל המפגל האל הדרך שהיא בחרה, מוטב שיכוון אתן אל אלה שהתוו את הדרך החולל, מן החינה הארגונית את התמורה שהגיעה עתה להבשלה.

כעין סוגריים ניתן להוסיף כי תורת ישראל על תוספותיה ההלכיות מאוחרות יותר פתוחה לפירוש שונים וסותרים. הרגשת היסוד הלאומני המודרני מרמזת על שחיקת היסוד הדתי הייחודי כמי גילת האמונות המפגליות. האמונה וקיום מצוות על פי ההלכה איננה מספקת עוד את הכמיהה לתכנים מעיד על כך היסוד המשיחי המתמצה, במתודותו הישראלית העי רבנית, בהעלאת מושגים חילוניים כגון ריבנות וקודי גבול לדרגת קדושה.

ממפלגות למחנות

נאמר, שלפחות מאז 1977 צערה המפגל - ויודגש: בהתנתחו של זבולון המרי - אל הלא-כלום הפר ליטי, עד שכיום היא איננה אלא מין מעי עיוור של הליכוד, יש אומרים של התחיה - שנפטרה מן הכופר רפאל איתן. מזווית ראייה כוללת יותר ממשך חילונה תהליך, שאפי שר להגדרו כהתרוקנות מרכזה של היורה הפוליטית הישראלית. ראשית התהליך בשנות ה-60 המוקדמות, כאשר לוי אשכול המנחה פתח ברי כוח השמאל במפלגה אחת. בכך דחף את הציונים הכלליים, מפלגה שהיתה פתוחה לשני הכיוונים, לעבר חרות: הקמת גח"ל היתה תוצאה כלתי נמנעת ממהלכו של אשכול. מלחמת ששת הימים וכיבוש ארץ ישראל שיעברו את הליברלים לחרות; ובהשפעת אותם

אירועים עצמם החלה רעיקת המפגל והעלמותה ההדרגתית ככוח פוליטי בעל אפיון עצמאי. בפועל, מתקיימת עתה משאלתו של רוד ברגריון שביקש, באמצע עזת שיטת הבחירות האזוריות, להקנות אופי דרמפולגתי למשטר הפרלמנטרי הישראלי. המציאות, שבה, מטעמים פרוטיקולריסטיים, המפלגות שמרו על עצמאותן האר-גונית, בתוך שני מתנות בעלי נאמגויות קבועות מראש, והה למציאות המוכרת מן הארצות האני גלויסכסיות. מה שמן הסתם מכביד על הבחנה קולעת של מציאות זו הוא השוני בסדר-היום הלאומי השנוי במחלוקת: אין ארץ אנגלר סכסית (ובעצם, אין מדינה תעשייתית מפותחת) שבה המחלוקת הפר ליטית עדיין נסובה על גבולות. במובן זה ישראל היא ארץ תעשייתית מפותחת והחלקת סביב סדר יום פוליטי הלקוח מאוצר המושגים של העולם השלישי. למחילה משונה זו של הערכני והפרימיטייווי יש סיבות שמחורן לתחום העיון הנוכחי, אך העובדה עצמה אינה שניה במחלוקת, ואפי שר לומר, שעדי שלא ייעלם אחד ממרכיבי היסוד של המציאות הפר ליטית הנוכחית - נקודה, היסוד העולמי-השלישי - אין לצפות להתייצבות המשטר, לרבות המבנה המפלגתי שלו. לא חוקי בחירות אלה או אחרים, אלא הנושאים השנויים במחלוקת, הם המשוישם לזירה המדינית ולנעשה בתוכה את אופיים ואת זהות הנאבקים בה.



קטעי עתונות

דבר

אנשים

"משה דיין" - בכורה



כמעט ירדיים, בני משפחה, חברים לדרך הפוליטית, ובחסות ראש העיר שלמה להט, תתקיים בתחילת החודש הבא הקרנת הבכורה לסרטו של פיטר פרייטשטרט על משה דיין (בתמונה). ההקרנה היא יוזמה של עמותת ירדי משה דיין, עדיית ת"א"יפו והמרכז הבינלאומי להנצחת אישי חזון בעם היהודי. את הסרט הפיק וביים פיטר פרייטשטרט כמסגרת המפעל להנצחת היהודי. במסגרת זו נעשו כבר סרטים על פנחס ספיר, לוי אשכול, ברל כצנלסון והרב קוק. הסרט משקף את משה דיין האיש הפוליטי, מתחילת דרכו ועד סופה. כרוכו הוא מורכב מפסיפס ראינות עם אישים שהכירוהו ומקטעי ארכיון מצולמים. לירותו של דיין משוחזרת בהשתתפות שחקנים.

קטעי עתונות

חדשות

20 אפר' 1988

ידו

מי הם המושלים הטובים שלנו? דן מרגלית: "רוד ברגריון ולוי אשכול". פרוש יצחק גלגור: "בתנועת העבודה - רוד ברגריון, לוי אשכול, ופנחס ספיר. גם שמעון פרס מקבל ניקוד טוב, בזכות היכולת שלו להודיט על התכנית הכלכלית ולהוציא אותה לפועל תוך כדי מניפולציה שלטונית טובה. במחנה הימין היחיד שאפשר להגיד עליו דברים טובים מבחינת היכולת למשול, הוא שר האוצר, משה נסים. הגרועים: משה שרת ויצחק שמיר. גם יצחק רבין ומנחם בגין לא זוכים לניקוד גבוה. פרוש גלגור: גולדה מאיר ויצחק רבין. גולדה היא דור גמה למנהיג שלא השאיר אחריו שום חותם חיר בי על שום רבר רציני. רבין בזבו הזרמנות היסטורית שניתנה לו ב'74, משום שלא ידע לפנות אל העם ישירות, ולגייס אותו. יצחק שמיר הוא מושל גרוע, ועומדת לזכותו נקודה אחת: בעוד שלגולדה מאיר היה כוח פוליטי רב שלא ידעה לגצל, ולרבין היתה הדרמנות שפספס, לשמיר לא היו מעולם לא כוח רב, ולא הדרמנות."